

شراکتی نزدیک از فاصله دور:

مطالعه موردی کوبا و چین

• شمای کلی از روابط دوجانبه:

یک نگاه مختصر به ۶۰ سال روابط دیپلماتیک بدون وقفه بین جمهوری کوبا و جمهوری خلق چین می تواند به فهم ماهیت ویژه مناسبات دوجانبه این دو کشور که ویژگی حاکمیت سوسیالیستی دارند، کمک کند.

در ۲۳ جولای ۱۹۶۰ (۱ مرداد ۱۳۳۹)، اولین گروه ویژه نمایندگان چینی به ریاست معاون وزیر تجارت این کشور **لو شوزانگ**^۱ به کوبا سفر کردند جایی که **توافقنامه تجارت و پرداخت**^۲ که اولین مورد در نوع خود به حساب می آمد، به امضا دو دولت رسید. موافقتنامه همکاری های علمی و فناورانه و نیز تشریک مساعی فرهنگی نیز در آن برهه به امضاء طرفین رسید. در تاریخ ۲ سپتامبر ۱۹۶۰ قبل از آنکه بیش از ۱ میلیون کوبایی در میدان انقلاب هاوانا جمع شوند، اولین اعلامیه هاوانا به تصویب رسید و رهبر انقلاب، **فیدل کاسترو** در جریان یک مشورت عمومی فراگیر، تصمیم در خصوص قطع روابط با رژیم تایوان و برقراری روابط دیپلماتیک با جمهوری خلق چین را اعلام کرد. در ۲۸ سپتامبر ۱۹۶۰ هر دو حزب به صورت همزمان یک بیانیه مشترک منتشر کردند و به روابط دیپلماتیک خود رسمیت بخشیدند. این تصمیم سیاسی، اقتدار و نیز شخصیت مستقل کوبای انقلابی تازه متولد شده که مخالف با هژمونی ایالات متحده آمریکا و نیز جایگاه سیاسی برتری طلبانه آن در آمریکای لاتین و کارائیب در آن زمان بود را آشکار ساخت.

^۱. Lu Xuzhang

^۲. Trade & Payment Agreement

در سال ۱۹۶۰ در حالی که ایالات متحده مشغول تحمیل جنگ اقتصادی به کوبا بود و سهمیه شکر آن را قطع کرد، چین یک میلیون تن شکر کوبا را خریداری کرد و نیز از سفر هیأت رسمی اقتصادی آن به ریاست ژنرال ارنستو چه گووارا به پکن استقبال کرد. از سوی دیگر در آن دهه، کوبا به اولین خبرنگار خبرگزاری شینهوا در منطقه و نیز گروهی از چینی های جوان که قصد یادگیری زبان اسپانیولی در خارج از کشور داشتند، خوشامد گفت.

• دیدارهای مقامات سیاسی عالی رتبه:

از دهه ۱۹۹۰ به بعد، دیدارهای بلند پایه سیاسی دوجانبه افزایش یافت. برای مثال مقامات درجه اول فرمانده فیدل کاسترو در سال ۱۹۹۵ و ۲۰۰۳، ژنرال رائل کاسترو در سالهای ۱۹۹۷، ۲۰۰۵ و ۲۰۱۲، میگل دیاز کانل^۱ رئیس جمهور در سال های ۲۰۱۳، ۲۰۱۵ و ۲۰۱۸، سالوادور والدس مسا^۲ معاون رئیس جمهور در سال ۲۰۱۸ و استبان لازو^۳ رئیس پارلمان ملی در سال ۲۰۱۷ به چین سفر کردند. از طرف چین نیز می توان به سفر جیانگ زمین^۴ در سال های ۱۹۹۳ و ۲۰۰۱، رئیس جمهور لی ریو هیون^۵ از کنفرانس مشورتی سیاسی خلق چین در سال ۱۹۹۵، رئیس جمهور هوجین تائو^۶ در سال ۲۰۰۴ و ۲۰۰۸، رئیس جمهور شی جین پینگ در سال ۲۰۱۱ و ۲۰۱۴، نخست وزیر وانگ یانگ در سال ۲۰۱۵ و نخست وزیر لی کگیانگ^۷ در سال ۲۰۱۶ اشاره کرد که نقش مهمی در تقویت همکاری های دوجانبه ایفا نموده اند. تعمیق گفتگوهای سیاسی و همکاری های راهبردی در بسیاری از ابعاد از جمله، حزبی، مشورتی، پارلمانی، قانونی، اقتصادی و روابط تجاری توانسته اند به اجماع چشمگیری دست یابند چه به دوجانبه و چه به صورت چندجانبه.

¹. Miguel Diaz Canel

². Salvador Valdes Mesa

³. Esteban Lazo

⁴. Jiang Zemin

⁵. Li Ruihuan

⁶. Hu Jintao

⁷. Li Kequiang

دیدارهای دوجانبه مقامات عالی رتبه کوبایی - چینی

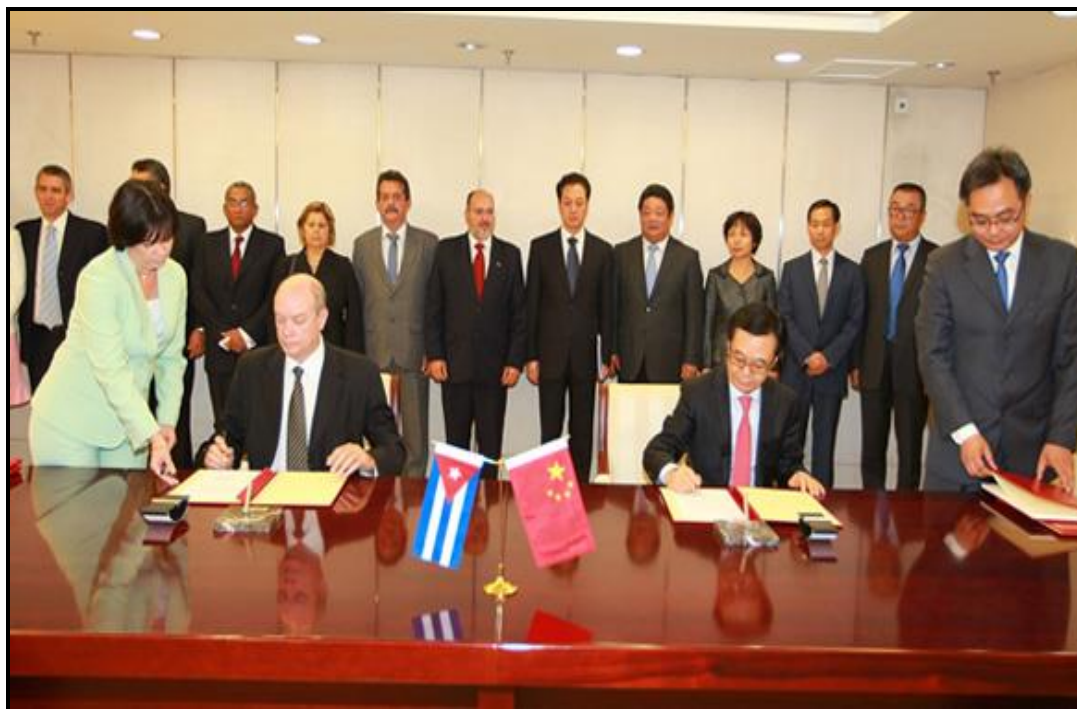
• روابط اقتصادی و تجاری:

در این شش دهه، امضای توافقنامه های مهم سطح روابط اقتصادی و تجاری را به حد توسعه کامل رسانیده است. این روابط با رشد سریع تجارت، تقویت اقتصاد همکاری های علمی و فناوری و نیز فرهنگ در حال رشد و متنوع و نیز تبادلات دانشگاهی قابل ترسیم است. اولین صادرات شکر خام کوبا به چین در سال های ابتدایی روابط تجاری برجستگی دارد. طی این شصت سال، جزیره موقعیت خودش را به عنوان یک تأمین کننده پایدار و امن شکر به گول آسیایی (چین) تثبیت کرده است. روابط تجاری و اقتصادی دو کشور با سفر رئیس جمهور هوجین تائو^۱ به هاوانا در ۲۲ نوامبر ۲۰۰۴ گسترش یافت که توسط یک گروه از تجار و سرمایه گذاران با هدف انجام تجارت با کوبا همراهی می شد. در این دیدار، تفاهم نامه همکاری در بخش دارویی به امضاء رسید. لحظه بسیار مهم دیگر، سفر رئیس جمهور شی جینپینگ به کوبا در سال ۲۰۱۴ بود

^۱. Hu Jintao

که کمیسیون مشترک روابط تجاری و اقتصادی که از سال ۱۹۸۸ تشکیل شده بود را رونق بخشید. در آن رویداد، ۲۹ توافقنامه همکاری به منظور تقویت روابط اقتصادی، فرهنگی و دانشگاهی به امضا رسید که تأثیر زیادی بر اقتصاد و جامعه کوبا داشت. بیست و نهمین دور این کمیسیون در پکن و در سال ۲۰۱۷ با حضور یک هیأت بزرگ کوبایی به ریاست وزیر تجارت و سرمایه گذاری خارجی رودریگو مالمیرکا دیاز^۱ برگزار شد.

بر اساس آخرین آمار منتشر شده در سال ۲۰۲۰، حجم کلی روابط تجاری کوبا و چین ۹۲۴ میلیون دلار بوده است که از این مقدار ۴۸۱ میلیون دلار سهم چین بوده و این کشور بیشتر حبوبات خشک اعم از نخود و لوبیا و عدس به کوبا صادر کرده است و همچنین سهم کوبا از رابطه ۴۴۱ میلیون دلار بوده است و کوبا بیشتر شکر به چین صادر کرده است. همچنین بر اساس آمار موجود چین اولین شریک تجاری کوبا به حساب می آید.

وزیر تجارت خارجی و سرمایه گذاری کوبا رودریگو مالمیرکا دیاز و همتای چینی وی ژائو هوچنگ سال ۲۰۱۵ در پکن در حال امضای اسناد دوجانبه در خصوص توسعه همکاری های اقتصادی و تجاری برای دوره (۲۰۲۰-۲۰۱۶ میلادی)

• علم و سلامتی:

از سال ۲۰۱۷ به بعد، بسیاری از بخش ها در همکاری های تجاری و اقتصادی دوجانبه سهیم شدند. در میان این بخش ها می توان به داروسازی و بیوتکنولوژی با سوابق بسیار خوب طی سال های گذشته

^۱. Rodrigo Malmierca Diaz

اشاره کرد. این همکاری در حال حاضر از طریق مدل های مختلف توسعه یافته است از جمله سه مورد سرمایه گذاری مشترک که در پکن، جیلین و شاندونگ پایه گذاری شده است و منشاء خدمات شایسته ای به سلامتی انسانی و کشاورزی می باشد. در نتیجه این همکاری، چهار محصول در چین به ثبت رسیده است: نیموتوزوماب^۱ برای درمان سرطان، اینترفرون ترکیبی آلفا ۲- ب برای درمان هپاتیت B و C، آترومیکسول^۲ و هبرنم^۳ بارورکننده های زیستی که نتیجه تحقیقات علمی کوبا می باشد و توسط سرمایه گذاری مشترک شرکت هبر لوکانگ^۴ تجاری سازی شده است.

بعلاوه، همکاری در حوزه سلامتی که یک نقطه عطف در روابط دوجانبه به حساب می آید از سال ۲۰۰۴ از طریق یک برنامه بسیار منسجم به منظور ارائه خدمات چشم پزشکی برای نیازمندترین مناطق چین افزایش یافته است. از آن زمان به بعد، بیش از ۲۲۰۸۶۳ مشاور پزشکی و ۱۴۸۷۵ عملیات جراحی بر روی بیماران چینی انجام شده است. این همکاری با حضور بریگاد خدمات پزشکی کوبا در استان های آنهویی^۵، کینقay^۶ و جیانگسو^۷ که ۱۴ سال مداوم با آسیب پذیرترین بخش های جمعیت چین در ارتباط بوده اند، میسر شده است.

در برهه شیوع کرونا، همکاری در بخش سلامتی و بیوتکنولوژی از طریق اینترفرون وراثت انسانی آلفا ۲-ب نیز تقویت شده است. محصولی که توسط شرکت تکنولوژی بیولوژیک Heber در چانگچون^۸ ساخته شده است. با درخواست کمیسیون ملی سلامت چین، این شرکت بیش از ۱۸۹ هزار آمپول از محصول مربوطه را به ۱۱ استان چین ارسال کرد که به طور موفقیت آمیزی برای مبارزه با ویروس ظاهر شد. همچنین، بریگادهای سلامتی دو کشور در کشورهای جهان سوم با یکدیگر همکاری دارند.

1. Nimotuzumab

2. Ateromixol

3. Hebernem

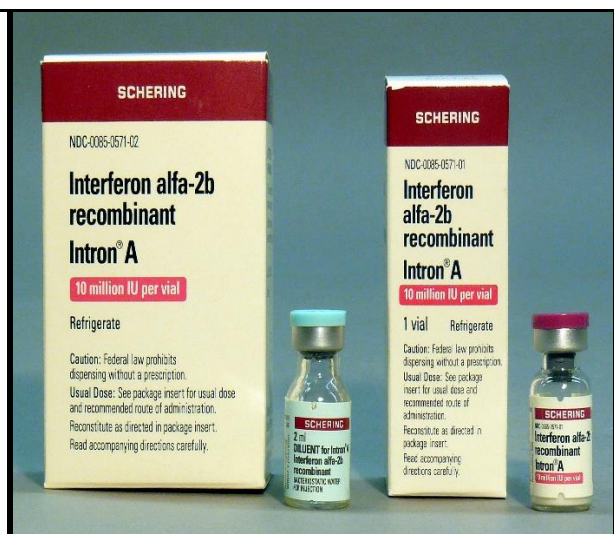
4. Heber Lukang

5. Anhui

6. Qinghai

7. Jiangsu

8. Changchun

محصولات دارویی و بیوتکنولوژیک تولید شده به صورت مشترک توسط شرکت های کوبایی و چینی

• گردشگری:

گردشگری دیگر بخش مهم در روابط دوجانبه میان کوبا و چین به حساب می آید که از سال ۲۰۰۳ و با انتخاب کوبا به عنوان اولین کشور آمریکای لاتین که مقصد گردشگری چینی ها به حساب می آید، برجستگی پیدا کرده است. در نتیجه در دسامبر ۲۰۱۵ اولین خط هوایی مستقیم از چین به سمت هاوانا توسط شرکت هواپیمایی چین که پکن را به منطقه کارائیب متصل می کرد، برقرار شد. همچنین باید به حضور موفق هتل چینی- کوبایی پنج ستاره با بیش از ۱۰ سال سابقه تحت عنوان "کمپینسکی شانگهای"^۱ اشاره کرد که امروزه به یک شاخص برای توسعه همکاری های دوجانبه تبدیل شده است.

¹. Grand Kempinski Hotel Shanghai

• همکاری علمی و فناوری:

در بخش علم و فناوری یک همکاری بلندمدت در حوزه های علاقمندی مشترک که از زمان تشکیل کمیسیون دوجانبه همکاری های علمی و فناوری تعمیق یافته، وجود دارد. در راستای این همکاری، طرح های تحقیقاتی در بخش های مختلفی مرتبط با علوم زندگی، نانو تکنولوژی و فناوری کشاورزی وجود دارد. برای مثال، در بخش علوم نانو، طرح نقشه برداری از مغز توسط کشورهای کوبا، چین و کانادا که یک همکاری سه جانبه میان مراکز تحقیقاتی، دانشگاهی و مؤسساتی را ایجاد کرده، در حال انجام است.

بخش دیگری که باید به آن اشاره کرد در خصوص کمک های ارائه شده از سوی دولت چین به کوبا در طی ۶۰ سال گذشته است. این همکاری در ۱۰۰ پروژه مرتبط با توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور نمود دارد از جمله آموزش مقامات کوبایی برای ارتقاء دوره ها. در سایه این همکاری، پروژه های برجسته کمک رسانی مرتبط با بخش حمل و نقل و روند به روز کردن جامعه کوبا از جمله توسعه تلویزیون دیجیتال، به چشم می خورد. از دیگر طرح های موجود می توان به تولید کشتی های بزرگ، لوکوموتیو و اسکله متحرک و نیز پروژه های مرتبط با باد و نیز پارک های خورشیدی اشاره کرد.

• تبادلات تجاری:

در ارتباط با تجارت کالاها، چین یک شریک راهبردی برای کوبا محسوب می شود و موقعیت خود را به عنوان دومین شریک تجاری جزیره تثبیت نموده است. اقلام اصلی تجاری میان دو کشور عبارتند از: شکر، تنباکو، خرچنگ، نیکل، مشروبات الکلی و تولیدات بیوتکنولوژیک. بخش خدمات گردشگری، پزشکی و نیز آموزش در همکاری های دوجانبه برجسته است. همه این ها، همراه با راهبرد اقتصادی چین مبنی بر افزایش واردات کالاها و خدمات با کیفیت این غول آسیایی را به یک بازار بزرگ با فرصت های استثنائی به منظور متنوع سازی و افزایش کالاها و خدمات صادراتی کوبا مبدل نموده است. از این رهگذر، چارچوب همکاری های تجاری دوجانبه توسط اتاق بازرگانی جمهوری کوبا و مرکز چینی همکاری های بین المللی در کنار شوراهای منطقه ای و نیز اتاق های تجاری بخشی مشخص می شود. این ارتباط در آینده نقش کلیدی با هدف ارتقاء روابط تجاری در سطح مؤسساتی و نیز مالی ایفا خواهد کرد.

• سرمایه گذاری خارجی:

سرمایه گذاری خارجی طی سال های اخیر شاهد پیشرفت های زیادی بوده است اگرچه فرصت های بسیاری برای رشد میان دو کشور وجود دارد که چین می تواند نقش فعال تری در اتصال حوزه های علاقه مندی و اولویت های میان دو کشور ایفا کند. در حال حاضر، پروژه های سرمایه گذاری چینی- کوبایی برجسته ای در جزیره و در حوزه هایی چون گردشگری، تولید برنج، بازاریابی، تولید دوچرخه های برقی و نیز رستوران داری چینی توسط یک شرکت چینی در حال انجام است. در خاک چین هم سه سرمایه گذاری مشترک در حوزه بیوتکنولوژی و هتل های پنج ستاره در شانگهای با مقبولیت و محبوبیت بالا وجود دارد.

• ابتکار کمربند - یک راه:

ابتکار کمربند - یک راه، یک بستر مهم برای تعمیق و تقویت همکاری اقتصادی و تجاری برای منافع هر دو کشور محسوب می شود. گسترش سرمایه گذاری های مشترک در چارچوب این ابتکار، فرصت هایی را برای انجام پروژه ها در حوزه های کاری مشترک مانند زیر ساخت، ارتباطات از راه دور، سلامت، انرژی، تجارت و سرمایه گذاری، علم و فناوری، اختراعات و بیوتکنولوژی فراهم می آورد. میگل دیاز کانل، رئیس جمهور کوبا در سفر خود به چین در نوامبر ۲۰۱۸، تفاهمنامه همکاری در ارتباط با این ابتکار و به عنوان اراده سیاسی این کشور به منظور گسترش همکاری های دوجانبه را امضاء کرد. در این باره، ارتقاء مشترک و انجام طرح ها یک قدم مهم در روابط تجاری و اقتصادی میان دو ملت به حساب می آید که بدون شک نتایج آن تأثیر مثبتی بر روابطی که همواره از نظر تاریخی بیانگر اتصال دو کشور با یکدیگر بوده است، دارد.
